

ETYCZNE I DUCHOWE POTRZEBY OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH,
red. R. Buchta, K. Sosna, Księgarnia św. Jacka, Katowice 2007, ss. 144.

„Jakość społeczeństwa i cywilizacji mierzy się szacunkiem, jaki okazują one najsłabszym ze swoich członków”¹. Niewątpliwie od takich osób należy zaliczyć ludzi niepełnosprawnych, którzy ze względu na swoje kalectwo doświadczają jego następstw w życiu rodzinnym i społecznym jako wielorakiej „słabości.” Współczesne rozwinięte społeczeństwa postrzegają niepełnosprawność jednostki nie tylko jako jej osobisty problem, ale słabość społeczną, wymagającą interwencji nie tylko w kierunku dostosowania osoby dotkniętej upośledzeniem do życia społecznego, ale także w kierunku dostosowania życia społecznego do możliwości i potrzeb osób niepełnosprawnych. Kościół postrzega osoby niepełnosprawne jako „ubogich” tego świata, stawiając ich w jednym rzędzie razem z chorymi, biednymi, zepchniętymi na margines życia społecznego i im podobnymi. Są oni dla Kościoła znakiem miłości Chrystusa, dlatego posługę wobec nich postrzega on jako swoje niezbywalne prawo i obowiązek².

Wraz z działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych Kościół prowadzi refleksję naukową nad godnością i powołaniem tych osób Kościele i w świecie, ich miejscem w społeczności eklezjalnej i świeckiej, a także nad sposobami przewycięzania trudności, jakie osoby te napotykały w życiu codziennym i w realizacji swego powołania. Wyrazem tej refleksji jest praca zbiorowa pod redakcją księży Romana Buchty i Krzysztofa Sosny zatytułowana *Etyczne i duchowe potrzeby osób niepełnosprawnych*. Praca ta wydana została jako kolejny tom z serii *Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*.

Autorami poszczególnych opracowań są pracownicy naukowcy, głównie Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, a także Papieskie Akademii Teologicznej w Krakowie i Wyższej Szkoły Filozoficzno-

¹ Dokument Stolicy Apostolskiej na Międzynarodowy Rok Osób Upośledzonych, „Ateneum Kapłańskie”, 76(1984), z. 1 s. 10.

² Tamże, s. 17.

Pedagogicznej Ignatianum. Refleksją podzieliły się także osoby pracujące z niepełnosprawnymi: katecheta oraz psychoterapeuta, będący jednocześnie pracownikiem socjalnym.

Problem niepełnosprawności potraktowany został w pracy wieloaspektowo. Dwa pierwsze artykuły dotyczą problemu wychowania dzieci niepełnosprawnych. Są to opracowania Magdaleny Madej-Babula zatytułowane *Wychowanie religijne w procesach integracyjnych* oraz ks. Józefa Stali pod tytułem *Wychowanie dziecka niepełnosprawnego intelektualnie. Wyzwania pedagogiczno-katechetyczne*. Publikacja zawiera także opracowania dotyczące życia rodziny człowieka niepełnosprawnego. W zagadnienie rodziny z dzieckiem z niepełnosprawnością intelektualną wprowadza artykuł ks. J. Stali *Rodzina wobec niepełnosprawności intelektualnej dziecka. Obawy i nadzieje*. Problem akceptacji niepełnosprawności dziecka przez rodziców porusza ks. Marian Wandrasz w publikacji *Przebaczenie jako jeden z czynników pogodzenia się z niepełnosprawnością dziecka*. W problematykę pomocy rodzicom dziecka niepełnosprawnego wpisuje się opracowanie Marka Wojtowicza zatytułowane *Grupa wsparcia jako jedna z form wsparcia społecznego rodziców dzieci niepełnosprawnych*.

Publikacja podejmuje także problematykę obecności osób niepełnosprawnych w społeczności wierzących. W problematykę tę wpisują się artykuły Alicji Żywczok *Postawa miłosiernej sprawiedliwości wobec niepełnosprawnych. Jej implikacje etyczne i pedagogiczne* oraz Elżbiety Tkocz *Kształtowanie postawy czynnej miłości do osób niepełnosprawnych jako istotny element chrześcijańskiej formacji młodzieży w świetle nauczania Jana Pawła II*. Zagadnienie szacunku dla życia i godności osób niepełnosprawnych podnosi publikacja ks. Grzegorza Noszczyka i Magdaleny Madej-Babula zatytułowana *Życie w cieniu cywilizacji śmierci*. Problematykę moralną podejmuje z kolei artykuł ks. Antoniego Bartosza *Moralny wymiar wychowania do czystości osób niepełnosprawnych*.

W recenzowanej publikacji problematyka katechezy osób niepełnosprawnych podjęta została w również w kilku artykułach. Całościowo problematykę tę ujmują prace ks. Krzysztofa Sosny *Niepełnosprawni w polskiej katechezie*. Zagadnienie katechezy dzieci z autyzmem omawia Ewa Plura w publikacji *Refleksja nad katechezą uczniów autystycznych*. Ks. Roman Buchta podjął problematykę katechezy uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w artykule *Podręcznik do nauki religii dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu*

lekkim. Założenia teoretyczne oraz zasady tworzenia i wykorzystywania. W problematykę katechetyczną wpisuje się publikacja ks. Arkadiusza Wuwera pt. *Katecheza młodzieży nieprzystosowanej społecznie*. Ponadto publikacja zawiera artykuł Marka Plury zatytułowany *Rola osób niepełnosprawnych w społeczeństwie*, będący refleksją psychoterapeuty i pracownika socjalnego.

Recenzowana praca adresowana została przede wszystkim do katechetów i katechetów, którzy z osobami niepełnosprawnymi pracują w szkolnictwie integracyjnym. Opracowania traktujące o katechezie, a także pozostałe artykuły omawiające kontekst katechezy i życia katechizowanych są pomocą w pracy dydaktycznej, wychowawczej i refleksją nad tymi zagadnieniami. Praca ta stanowi także ważny wkład w rozwój pastoralnej refleksji nad miejscem i posłannictwem osób niepełnosprawnych we wspólnocie kościelnej i w społeczeństwie. Tym bardziej, że stosunkowo niewiele jest w polskim piśmiennictwie teologicznym opracowań dotyczących niepełnosprawności. Walorem recenzowanej pracy jest wielostronność w potraktowaniu problematyki niepełnosprawności, a także fakt, że wśród autorów opracowań znaleźli się nie tylko teoretycy zagadnienia, lecz także osoby pracujące na różnych miejscach z niepełnosprawnymi. Takie połączenie teorii i praktyki kościelnej jest cennym doświadczeniem, które stanowi materiał wyjściowy do dalszych badań naukowych oraz stanowi pomoc dla osób na co dzień pracujących z niepełnosprawnymi.

Ks. Dariusz Lipiec